เรื่องเพื่อทราบ เพิ่มเติม
เรื่องที่ ๗.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 3423 3100
วันที่ 11 มี.ค. 2562 เวลา 18.00

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๔๐๖ (กนช)/๑๒๕๗

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
อาคารจุฬามาศ เลขที่ ๘๙/๑๖๘-๗๐
ถนนวิภาวดีรังสิต เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง รายงานสถานการณ์ภัยแล้งและมาตรการรับมือ

12 มี.ค. 2562
จัดเข้าวาระ.....

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๔๐๖ (กนช.)/๑๑๔๖ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ พร้อมสำเนา จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วย คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขอเสนอเรื่องรายงานสถานการณ์ภัยแล้งและมาตรการรับมือมาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๑๒) ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ดังรายละเอียดตามสิ่งที่มาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) เป็นประธานอนุกรรมการ และคณะอนุกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และได้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อติดตามสถานการณ์ อำนวยการ บริหารจัดการ และกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งกรณีสถานการณ์น้ำหลากในฤดูฝน และสถานการณ์น้ำในฤดูแล้งปี ๒๕๖๑/๖๒ อย่างใกล้ชิด

๒. เหตุผลความจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หน้าที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ให้คำแนะนำตลอดจนบูรณาการการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ จึงเสนอเรื่องดังกล่าว เพื่อให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงสถานการณ์ภัยแล้งและมาตรการรับมือและสามารถใช้ในการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรน้ำ หากสถานการณ์เข้าสู่ภาวะวิกฤติ

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

คณะอนุกรรมการฯ และคณะทำงานฯ ได้มีการประชุมหารือเตรียมการเข้าสู่ฤดูแล้งปี ๒๕๖๑/๖๒ มาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ซึ่งต่อมากรมอุตุนิยมวิทยาได้ประกาศให้ประเทศไทยได้เข้าสู่ฤดูร้อนเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยในขณะนี้ได้มีบางพื้นที่ของประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาภาวะน้ำแล้ง ซึ่งหลายหน่วยงานได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานแล้ว ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงต้องเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบสถานการณ์และมาตรการเพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติ

๔. ระเบียบ...

๔. ระเบียบ/ข้อกฎหมายหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑

๔.๒ คำสั่งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๔.๓ คำสั่งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ ๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๔ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

๕. ข้อเท็จจริง/สาระสำคัญ

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขอรายงานสถานการณ์ภัยแล้งและการรับมือ ดังนี้

๕.๑ สรุปสถานการณ์น้ำและการคาดการณ์

๕.๑.๑ สภาพอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยาคาดการณ์ปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังอ่อนจะยังคงต่อเนื่องไปจนถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๒ และเข้าสู่สภาวะเป็นกลาง ส่งผลให้ประเทศไทยตอนบนมีปริมาณฝนต่ำค่ากว่าค่าปกติจากการคาดการณ์ปริมาณฝนรวมของประเทศไทยเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ มีค่าต่ำกว่าค่าปกติ ๑๐-๒๐% ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ ภาคใต้มีปริมาณฝนมากกว่าปกติ ๕-๑๐% ส่วนภาคอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าปกติ ๑๐% เดือนพฤษภาคม ปริมาณฝนตกทั้งประเทศจะมีค่าใกล้เคียงปกติ และคาดการณ์ว่าจะเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงสัปดาห์ที่ ๓ ของเดือนพฤษภาคม

๕.๑.๒ การบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำและการจัดสรรน้ำ

(๑) ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ จำนวน ๓๕ แห่ง มีปริมาณน้ำ ๔๖,๘๗๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๖๖%) ปริมาณน้ำใช้การ ๒๓,๓๓๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (๔๙%) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน ๔๑๙ แห่ง มีปริมาณน้ำ ๒,๘๘๒ ล้านลูกบาศก์เมตร (๕๒%) ปริมาณน้ำใช้การ ๒,๔๕๕ ล้านลูกบาศก์เมตร (๔๘%)

(๒) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มีปริมาณน้ำใช้การน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ๑ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่มอก ๒๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๘%) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ ๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตร (๕%) อ่างเก็บน้ำสิรินธร ๑๑๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๐%) อ่างเก็บน้ำลำนางรอง ๓๔ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๙%) อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง ๓๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๘%) ภาคกลาง ๒ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทับเสลา ๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๖%) และอ่างเก็บน้ำกระเสียว ๒๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (๑๐%) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ๙๒ แห่ง ประกอบด้วย ภาคเหนือ ๕ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๗๓ แห่ง ภาคกลาง ๗ แห่ง ภาคตะวันออก ๕ แห่ง และภาคใต้ ๒ แห่ง

๕.๒ พื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

๕.๒.๑ การอุปโภค บริโภค แบ่งออกได้ ดังนี้

<u>ในเขตพื้นที่ให้บริการของการประปา (การประปานครหลวง/การประปาส่วนภูมิภาค)</u>

การประปานครหลวงมีปริมาณน้ำเพียงพอตลอดปี ๒๕๖๒ สำหรับการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เดิมมีพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำในพื้นที่สาขา จำนวน ๑๐ หน่วยบริการ ๙ จังหวัด (ผู้ใช้น้ำ ๕๑,๑๒๐ ราย) ปัจจุบันพบว่ามีพื้นที่เสี่ยงฯ จำนวน ๒๐ หน่วยบริการ ๑๗ จังหวัด (ผู้ใช้น้ำ ๒๑๘,๒๖๑ ราย) ประกอบด้วย ภาคเหนือ ได้แก่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี และภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักเตรียมการแก้ไขปัญหาแล้ว

นอกเขต...

นอกเขตพื้นที่ให้บริการของ กปภ. (ประปาชุมชน/เทศบาล)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้ประเมินพื้นที่เสี่ยงการขาดแคลนน้ำ ๒๐ จังหวัด และมอบหมายให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลปรับแผนการขุดเจาะบ่อบาดาลมาเสริมในพื้นที่เสี่ยง ๗๓ ตำบล ๙ จังหวัด ปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทย สำรวจพื้นที่พบว่ามีพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำนอกเขตพื้นที่ฯ ๗ จังหวัด ประกอบด้วย ภาคเหนือ ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา และภาคกลาง ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี

๕.๒.๒ การรักษาระบบนิเวศ ประกอบด้วย การใช้น้ำเพื่อผลักดันน้ำเค็มในแม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง ปราจีนบุรี-บางปะกง และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ แม่น้ำปิง ชี ตาปี ทะเลสาบสงขลา

๕.๒.๓ การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สรุปพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร นอกเขตชลประทาน จำนวน ๑๑ จังหวัด ๒๖ อำเภอ ๗๑ ตำบล พื้นที่รวม ๑๕๑,๕๕๒ ไร่ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ และภาคกลาง ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี

๕.๒.๔ การอุตสาหกรรม ความต้องการการใช้น้ำในฤดูแล้ง เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงเมษายน ๒๕๖๒ แบ่งออกเป็น ในเขตนิคมอุตสาหกรรม จำนวน ๓๘ แห่ง ๑๔ จังหวัด ใช้น้ำรวม ๑๕๔ ล้านลูกบาศก์เมตร นอกเขตนิคมอุตสาหกรรม ๗๗ จังหวัด ใช้น้ำรวม ๙๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตร รวมโรงงานทั้งในและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม จำนวน ๑๐๒,๖๗๙ แห่ง ความต้องการใช้น้ำ ๑,๐๗๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ไม่มีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง โดยปริมาณน้ำที่ใช้เกินจากปริมาณที่จัดสรรจำนวน ๑๖๖ ล้านลูกบาศก์เมตร จะใช้น้ำบาดาล (ปริมาณน้ำจัดสรร ๙๑๑ ล้านลูกบาศก์เมตร)

๕.๓ การติดตามผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี ๒๕๖๑/๖๒

สถานการณ์การเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง (ข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พบว่า การเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๒ ทั้งประเทศ รวมพื้นที่ ๑๐.๔๖ ล้านไร่ ปัจจุบันมีการเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๒ มากกว่าพื้นที่แผน จำนวน ๓๔ จังหวัด รวมพื้นที่ ๑.๒๑ ล้านไร่ แบ่งเป็น ในเขตชลประทาน ๑.๐๙ ล้านไร่ และนอกเขตชลประทาน ๐.๑๒ ล้านไร่

ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา (๒๒ จังหวัด) มีแผนการเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๒ รวมพื้นที่ ๗.๑๘ ล้านไร่ แบ่งเป็น ในเขตชลประทาน ๕.๓๐ ล้านไร่ และนอกเขตชลประทาน ๑.๘๘ ล้านไร่ ผลการเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๒ รวมพื้นที่ ๗.๓๗ ล้านไร่ แบ่งเป็น ในเขตชลประทาน ๕.๘๕ ล้านไร่ และนอกเขตชลประทาน ๑.๕๒ ล้านไร่ ปัจจุบันมีการเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๒ มากกว่า รวมพื้นที่ ๐.๕๕ ล้านไร่

๕.๔ การกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงขาดแคลนน้ำ

การบูรณาการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ๒๕๖๑/๖๒ ระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย

๕.๔.๑ แจ้งเตือนเกษตรกรงดการปลูกพืชฤดูแล้งและพืชต่อเนื่องโดยเฉพาะในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ๒๒ จังหวัด เนื่องจากมีการเพาะปลูกข้าวนาปรังมากกว่าแผนฯ ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำต้นทุนต้องเพิ่มการระบายมากกว่าแผนเป็นช่วงๆ เพื่อรักษาระดับน้ำเหนือเขื่อนเจ้าพระยาและระบบชลประทาน รวมถึงควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๕.๔.๒ ติดตาม...

๕.๔.๒ ติดตามเฝ้าระวังพื้นที่ในเขตชลประทานและลำน้ำสายหลักตลอดจนพื้นที่เสี่ยงภัยต่างๆ เพื่อแจ้งข้อมูลให้ทางจังหวัดประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทราบและเตรียมการป้องกัน

๕.๔.๓ ลดการเลี้ยงปลากระชัง และบ่อปลา ช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๑/๖๒

๕.๔.๔ เฝ้าระวังการระบายน้ำเสียหรือสารปนเปื้อนที่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำอย่างเข้มงวด

๕.๔.๕ สำรวจความต้องการใช้น้ำทุกภาคส่วน เพื่อประเมินปริมาณน้ำต้นทุนให้เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำตลอดฤดูแล้งจนถึงต้นฤดูฝนปี ๒๕๖๒

๕.๔.๖ เตรียมความพร้อมอุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือพื้นที่ในเขตชลประทาน ตลอดจนสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ตามคำร้องขอและเตรียมความพร้อมเข้าสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูฝน ปี ๒๕๖๒

๕.๔.๗ มาตรการเผชิญเหตุ ให้หน่วยงานพิจารณาใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นอันดับแรก และสนับสนุนรถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำและเครื่องจักรเครื่องมือเพื่อบรรเทาความรุนแรง

๕.๔.๘ ทบทวนแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๑/๖๒ ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่รายสัปดาห์ และประเมินปริมาณน้ำต้นทุนในช่วงต้น กลาง ต่อเนื่องจนสิ้นสุดฤดูฝน ปี ๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังอ่อนตามที่กรมอุตุนิยมวิทยาคาดการณ์

๕.๔.๙ กรณีมีการปรับแผนการจัดสรรน้ำ ขอให้แจ้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วัน พร้อมประเมินปริมาณน้ำต้นทุนช่วงต้นฤดูฝน ปี ๒๕๖๒ ใหม่ ให้สอดคล้องกับการปรับแผน

๖. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติแล้ว จึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบสถานการณ์ภัยแล้งและมาตรการรับมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

(นายสมเกียรติ ประจำวงษ์)
เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สลค. ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 12 มี.ค. 2562 ลงมติว่า
ทราบ

สำนักเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กลุ่มบริหารการประชุมคณะอนุกรรมการ ๒
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๕๒๑ ๙๑๔๐-๙/๐๘๑ ๐๕๑ ๔๐๔๗